

Innostun liikkumaan
Kasvattajan työtä tukemassa

SKILLILATAAMO

Motorisii taitoi

Kouvola 21.8.2018
Jenni Aikio

Innostun liikkumaan
Kasvattajan työtä tukemassa

Tietoa ja tukea motoriikan oppimisvaikeuksiin

- Tietoisuutta motorisen oppimisen vaikeuksista, jotta vaikeudet tunnistettaisiin → parempaa ja johdonmukaisempaa tukea
- Toiminnan taustalla on jatkossa uusi Motorisen oppimisen vaikeus -yksikkö, joka aloitti toimintansa maaliskuussa 2018.
- Taustalla Suomen CP-liitto: työtä motorisen oppimisen vaikeuksien tunnistamiseksi ja tukemiseksi vuodesta 2007, viimeisimpänä Innostun liikkumaan -hanke.
- Motorisen oppimisen vaikeuksia on 5-6 % ihmisistä. Kaikkien lasten motorista kehitystä tulee seurata ja tukea. Erityistä huomiota ikäluokastaan motorisilta taidoiltaan heikoimpaan 15 %.
- Yhteistyökumppaneina ovat Niilo Mäki Instituutti, LIKES-tutkimuskeskus, Jyväskylän yliopisto, Liikkuva koulu -ohjelma, Sydänliiton Neuvokas perhe ja Olympiakomitea.

Lisätietoja: innostunliikkumaan.fi ja cp-liitto.fi

Innostun liikkumaan

MOTORIIKAN HAASTEET

varhaiskasvatuksessa

① → ② → ③

Tiedosta Tunnista Tue

Innostun liikkumaan
Kasvattajan työtä tukemassa

Oppaan voi ladata maksutta
osoitteesta innostunliikkumaan.fi

Innostun liikkumaan
Kasvattajan työtä tukemassa

TIEDOSTA

KÄSITTEITÄ

Motoriset perustaidot	tasapainotaidot, liikkumistaidot, käsittelytaidot
Karkeamotoriikka	kehon suurilla lihasryhmillä aikaansaadut liikkeet, esim. kävely, juoksu, hyppiminen, kiipeily
Hienomotoriikka	kehon pienten lihasten hallinta ja niiden avulla aikaansaadut liikkeet, kuten käden toiminnot ja liikkeiden sujuvuus, esim. piirtäminen ja kengännauhojen sitominen, napittaminen ja ompelu, leikkaaminen

Havaintomotoriset taidot

Havaintomotoriset taidot: miten lapsi hahmottaa omaa kehoaan ja sen eri puolia suhteessa ympäröivään *tilaan, aikaan ja voimaan.*

Kinesteettinen ja taktilinen havainnointi eli tietoisuus kehon asennosta ja liikkeistä, kehotietoisuus, kehontuntemus, kehon kuva, avaruudellinen hahmottaminen ja suuntatietoisuus, tunnon avulla havainnointi, muotojen hahmotus, kehon voimantuoton säätely.

Visuaalinen havainnointi eli näönvarainen hahmottaminen, joka on tärkeää liikkeen ja tasapainon oppimisessa, muotojen, suunnan ja tilan hahmottamisessa.

Auditiivinen havainnointi eli kuulon avulla havainnointi, temporaalinen hahmottaminen, ajallinen tiedostaminen, rytmi.

Motorisen oppimisen vaikeus

- Suoriutuminen jokapäiväisissä motorista koordinaatiota vaativissa toiminnoissa on olennaisesti huonompaa suhteessa henkilön ikään ja älykkyyteen
- Vaikuttaa merkittävästi oppimissuorituksiin ja päivittäisiin toimintoihin
- Oppimisen ongelmat näkyvät uusien motoristen taitojen oppimisessa ja niiden käyttämisessä uusissa tilanteissa
- Syyt voivat olla monimuotoisia

MOTORISTEN TAITOJEN HAASTEET

ELINTAVAT JA OPPIMISYMPÄRISTÖ

Esimerkiksi

- persoonallisuus (arkuus)
- ylipaino
- vähäiset liikkumiskokemukset

MOTORISEN OPPIMISEN VAIKEUS / DCD

- kehityksellinen neurobiologinen häiriö
- 5–6 %:lla lapsista
- vaikeus oppia uusia motorisia taitoja

VAMMAT JA SAIRAUDET

Esimerkiksi

- aistivammat
- CP-vamma, lihastaudit
- autismi

Innostun liikkumaan

Huom! Lasten motoriset taidot kehittyvät yksilölliseen tahtiin.

**KAIKKI HYÖTYVÄT LIIKKUMISEN LISÄÄMISESTÄ,
MUTTA SYY HEIKKOIHIN MOTORISIIN TAITOIHIN
ON HYVÄ SELVITTÄÄ, JOTTA LASTA OSATAAN
TUKEA OIKEALLA TAVALLA!**

Innostun liikkumaan 2015

95 prosentilla lapsista, joilla on motoriikan oppimisvaikeuksia, on myös muita oppimisvaikeuksia tai tarkkaavaisuuden pulmia

- Lukemisen, kirjoittamisen, matematiikan vaikeudet → kolme kertaa yleisempiä niillä, joilla motoriikan haasteita
- Kielelliset erityisvaikeudet → 70-90 %:lla myös motorisen oppimisen vaikeuksia
- Tarkkaavaisuuden ja ylivilkkauksen ongelmat → 30-50 %:lla myös motorisen oppimisen vaikeuksia
- Pysyvyys 50 %

Tukemalla lapsen motoristen taitojen kehittymistä tuetaan siis myös muuta oppimista

KIELELLINEN ERITYISVAIKEUS

ADHD

TUNNE-ELÄMÄN JA KÄYTTÄYTYMISEN PULMAT

LUKIVAIKEUS

MATEMATIIKAN VAIKEUDET

MOTORIIKAN OPPIMISVAIKEUS

Innostun liikkumaan
Kasvattajan työtä tukemassa

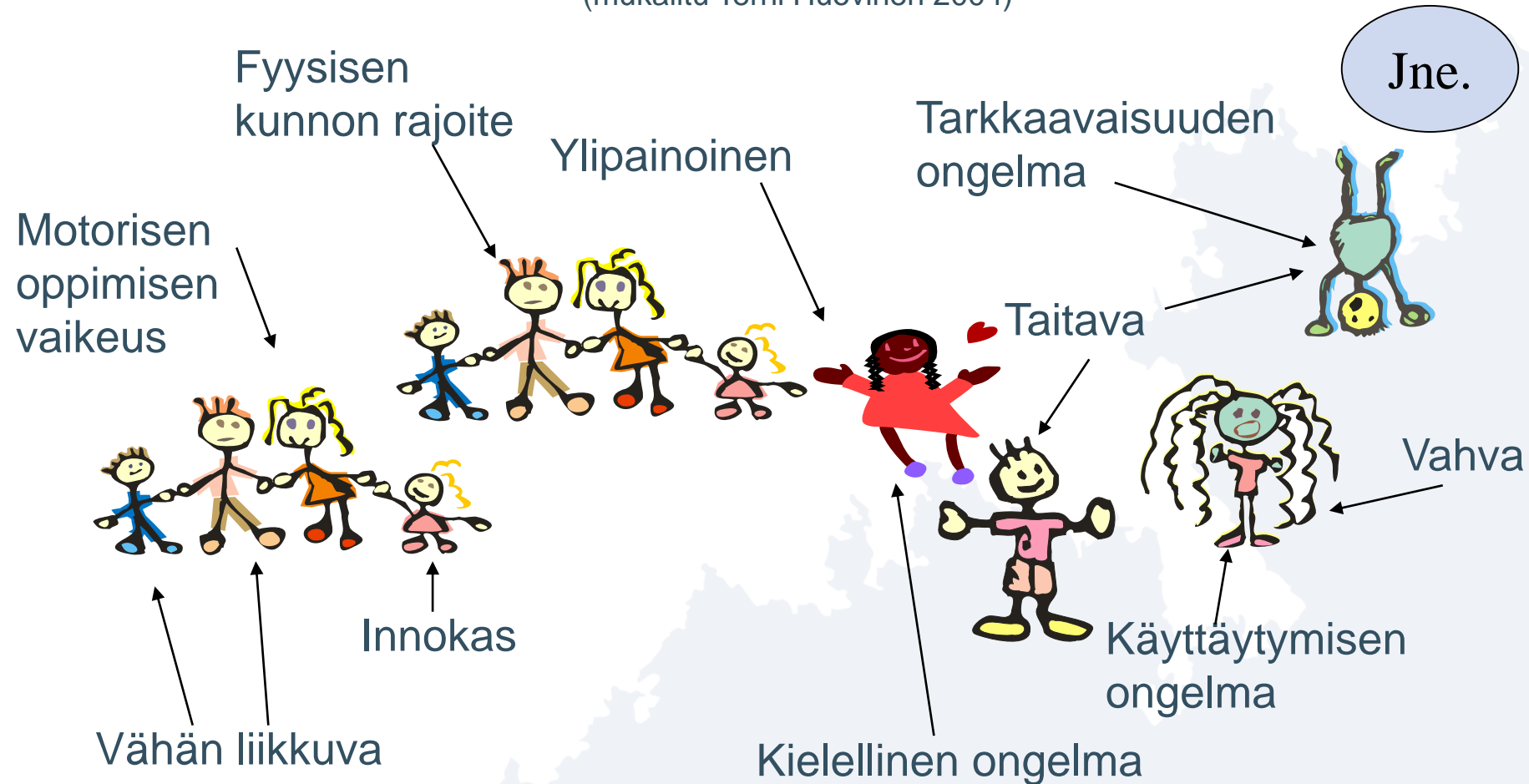

TUNNISTA

ERILAISET OPPIJAT

(mukailtu Terhi Huovinen 2004)

LAPSELLA VOI OLLA VAIKEUKSIA:

a **Analysoida tehtävän ja ympäristön vaatimuksia**
Esimerkki: toiminnan suunnittelu ja liikkeelle lähteminen on haastavaa tai erityisen hidasta. Lapsi saattaa vasta suunnitella tehtävää silloin, kun muut jo suorittavat.

b **Monivaiheisten toimintojen suorittamisessa ja suunnittelussa**
Esimerkki: juoksun ja hyppäämisen yhdistävä liike, kuten pituushyppy on vaikea. Lapsi juoksee – pysähtyy – ja hyppää vasta sitten.

c **Toiminnan ennakoinnissa**
Esimerkki: lapsen liikkeet ovat hallitsemattomia, ja lapsi saattaa kolhia itseään ja kompastella omia aikojaan, koheltaa ja törmäillä, koska kehonhallinta ei ole riittävää nopeisiin suunnanmuutoksiin ja liikkeiden oikeaan ajoittamiseen.

d **Pysyvien liikemallien muodostamisessa**
Esimerkki: lapsen voi olla harjoittelusta huolimatta vaikea oppia uusia motorisia taitoja, suoritus toistuu erilaisena jokaisella kokeilukerralla.

e **Liikkeiden koordinaatiossa (ajoitus, rytmi, voimansäätely)**
Esimerkki: aistien kautta välittyvän tiedon hyödyntäminen ja huomion suuntaaminen suorituksen kannalta oleelliseen aistitietoon on haasteellista (vaikeudet havaintomotorisissa taidoissa), kuten liikkuminen annetussa rytmissä.

f **Liikkeiden säätelyssä kun ympäristön vaatimukset muuttuvat**
Esimerkki: lapsi onnistuu tehtävässä kun on itse paikallaan tai ympäristö on liikkumaton. Mikäli ympäristössä on liikettä tai lapsen täytyy itse liikkua tehtävän aikana, tehtävä vaikeutuu oleellisesti.

LIEVÄT MOTORISEN OPPIMISEN VAIKEUDET

DAMP

MBD

APA, DSM-V:
Kehityksellinen
koordinaatiohäiriö /
DCD

Monimuotoinen
kehityshäiriö
(F83)

Motorisen
oppimisen
vaikeus

ICD-10:
Motoriikan
kehityshäiriö
(F82)

Kehityksellinen
dyspraksia

Motoriikan
oppimisvaikeus

Kömpelön lapsen
oireyhtymä

Sensorisen
integraation
häiriö

Kömpelyys

Silmä-käsi
koordinaation
vaikeus

Motorisen
kehityksen
viivästymä

Motoriikan
viive

MITEN MOTORIIKAN OPPIMISVAIKEUS NÄYTTÄYTYY ESIKOULUIKÄISILLÄ:

KARKEAMOTORIIKASSA

- Motorisen kehityksen virstanpylväät on saavutettu reilusti viiveellä
- Kaatuilee ja törmäilee usein
- Vaikeuksia hyppimisessä ja yhdellä jalalla seisomisessa
- Kiipeily epämieluisista (pelottavaa)
- Pyöräily ja pyöräilemään oppiminen haasteellista
- Väsyä helposti

MITEN MOTORIIKAN OPPIMISVAIKEUS NÄYTTÄYTYY ESIKOULUIKÄISILLÄ:

HIENOMOTORIIKASSA

- Ei kiinnostusta rakentamis- ja kokoamisleikkeihin ja vaikeuksia käsitellä pieniä esineitä (lego, palapelit)
- Vaikeuksia askartelussa ja kynätyöskentelyssä
- Vaikeuksia tehtävissä, joissa tarvitaan molempia käsiä (napittaminen, saksilla leikkaaminen)
- Kätsisyys ei ole vakiintunut

Varhaisella tunnistamisella ja taitojen oppimisen tukemisella voidaan vaikuttaa:

Akateemiset taidot

- ❖ Kynätyöskentely ja käsillä tekeminen
- ❖ Luku- ja laskutaito
- ❖ Koulumenestys
- ❖ Tarkkaavaisuus ja toiminnanohjaus

Arjen taidot

- ❖ Ruokailutilanteet
- ❖ Pukeutuminen
- ❖ Käyttäytyminen
- ❖ Päivähoitomatkat

Vuorovaikutustaidot ja sosiaaliset suhteet

- ❖ Koettu pätevyys, itsetunto
- ❖ Ystävyyssuhteet
- ❖ Pelit ja leikit

Havainnoi pitkin päivää

1. Päivähoitomatkat

Osaako lapsi pyöräillä? (uusien taitojen oppiminen) Jaksaaako lapsi kulkea matkan itse (väsyminen) Onko esiopetusikäinen lapsi valmis liikenteen seassa liikkumiseen? (hahmottaminen)

2. Leikki

Istuuko lapsi W-asennossa? Saako lapsi itse lelut hyllystä, avattua ja suljettua laatikot, kannettua lelulaatikoita? Rakenteleeko, pukeeko nukeille vaatteita, tekeekö palapelejä?

3. Ruokailu

Kaataako lapsi usein juomalasin, sotkee vaatteitaan tai pudottelee ruokailuvälineitä? Millainen ote lapsella on ruokailuvälineistä? Onko ruokailu ikätovereihin verrattuna hidasta?

4. Pukeutuminen

Osaako lapsi pukea ja riisua itse? Menevätkö vaatteet oikein päälle ja kengät oikeisiin jalkoihin? (hahmottaminen) Ehtiikö lapsi välitunnille? Osaako lapsi sitoa nauhat, avata ja sulkea nappeja? (hienomotoriikka) Pukeutuuko lapsi seisten vai lattialla istuen? (tasapaino)

5. Ulkoilu

Välteleekö lapsi isossa ryhmässä tapahtuvia vauhdikkaita, taitoa ja ketteryyttä vaativia pelejä ja leikkejä? Ovatko kiipeilytelineet, keinut, puomit ja rekit lapselle epämieluisia välitunninviettotapoja? Onko lapsella kavereita välitunnilla?

6. Akateemiset taidot

Onko työskentely hidasta tai huolimaton muuhun ryhmään verrattuna? Jääkö lapselle usein tekemättömiä tehtäviä, kun muut ovat jo valmiita? Suhtautuuko lapsi vastahakoisesti hienomotoriikkaa vaativiin tehtäviin, kuten rakenteluun, piirtämiseen ja saksilla leikkaamiseen? Onko kätsisyys vakiintunut?

Innostun liikkumaan

Kasvattajan työtä tukemassa

TUE

Miksi tulisi tukea, varhain?

- Motorisilla vaikeuksilla vaikutuksia psykososiaaliseen hyvinvointiin.
- Tutkitusti:
  - Päivähoitoikäisillä masennus- ja ahdistusoireita
  - Pitävät itseään taitamattomampina ja vähemmän pätevinä
  - Käyttävät vähemmän aikaa sosiaalisiin harrastuksiin
  - Nuoruudessa riski epäsosiaaliseen käyttäytymiseen ja persoonallisuuden häiriöihin

Miksi tulisi tukea, varhain?

- Motorisilla vaikeuksilla vaikutuksia jokapäiväisiin taitoihin:
  - Itsestä huolehtimisen taidot (syöminen, pukeutuminen)
  - Oppiminen (kirjoittaminen, taide- ja taitoaineet, koulumatkat, tiedollinen edistyminen)
  - Syrjäytyminen harrastuksista

Mahdollisia vaikutuksia lapsuudesta aikuisuuteen

- **Vaikeudet näyttäytyvät lapsen arjessa jo varhain ja ilman johdonmukaista tukea seuraavat työelämään eri tavoin - tarkkuutta vaativien tietojen ja taitojen omaksuminen on hitaampaa, ja lisäksi vaikeuksia voi ilmetä:**
  - arjen taidoissa, kuten lounaan valmistamisessa ja vaatteiden silittämisessä
  - käsinkirjoittamista vaativissa tehtävissä
  - tasapainoa vaativissa työtehtävissä (esim. rakennusala)
  - hienomotoriikkaa vaativissa töissä (kuten parturikampaaja-ala, kosmetologi)
  - autolla ajamisen opettelussa
  - organisointi-, ajanhallinta- ja suunnittelutaidoissa.

Miten tuen ja harjoitan?

- **toistoja tarvitaan:** hyödynnä harjoitteissa käytännön tilanteita ja ”**vähän ja usein**” -periaatetta enemmän kuin ”paljon yhdellä kertaa kerran viikossa”
- **kaikki käsillä tekeminen:** heitä tikkaa (vrt. kynäote), piilota esineitä hiekkaan/makaroniin/riisiin, rakentelupalikat, legot, muovailu, leipominen, avaa-sulje -tehtävät, käsityöt ja askartelu
- **karkeamotoriset välineenkäsittelytaidot** (esim. pallonheitto, kiinniotto, pomputus jne.) kehittävät käsien motoriikkaa ja sitä myötä myös siistin käsialan ja käsin kirjoittamisen edellytyksiä
- **”pitoa” vartaloon ennen hienomotorisia tehtäviä:** erilaiset hyyt, pidot, kottikärrykävelyt, kantamiset, taukojummat
- **havaintomotorisia taitoja** voidaan tukea ja harjoittaa mm. käsittelemällä erilaisista materiaaleista valmistettuja erikokoisia ja -painoisia välineitä

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2016:

Varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa havainnointiin ja dokumentointiin sekä huolen puheeksi ottamiseen.

- Tuen tarpeen havainnointi ja tuen antaminen kuuluu koko varhaiskasvatus henkilökunnalle.
- Kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen edellyttää jatkuvaa havainnointia, dokumentointia ja arviointia lapsen tuen tarpeista ja toimenpiteiden vaikutuksista ja riittävydestä.
- Varhaiskasvatuksessa havainnointi on toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin perusta.

SKILLIKORTIT

Skillikorteista löydät MAKSUTTOMIA harjoitteita kehittämään monipuolisesti perusliikumistaitoja. Valitse yksittäisiä kortteja tai valmiita korttisetiä Skillikoriisi, tallenna ja tulosta käyttöön.

RAJAA NÄYTETTÄVIÄ KORTTEJA

Tyhjennä valinnat

PERUSOPETUS

VARHAISKASVATUS

Näytä kaikki kategoriat

Näytä kaikki kehitettävät taidot

Näytä kaikki korttitasot

Näytä kaikki ikäryhmät

Hae kortin nimellä

KÄYTTÖOHJE

499 KÄYTTÖOHJE

Tutustu Skillilataamon ominaisuuksiin.

500 KÄVELY

Mars matkaan!

501 JUOKSU

Paikoillanne, valmiit, hep!

502 TASAHYPPY ETEENPÄIN

Ponnista piiitkälle!

506 YHDELLÄ JALALLA SEISOMINEN

Osaatko seisoa kuin naikkalasi kuin

503 TASAHYPPY YLÖSPÄIN

Mitä kaikkea hyvää se pomppiminen tekeekään ihmiselle?

504 YHDEN JALAN HYPPI

Toinen jalka ilmaan ja eikun hyppimään!

505 RYÖMINTÄ

Laita napa tiukasti maata vasten ja lähde liikkeelle käsiä ja jalkoja liikuttaen!

- Tutustutaan Skillilataamon varhaiskasvatuksen versioon

UTELIAAN TUTKIJAN SKIDIREILI 1-2 V

Uteliaan tutkijan Skidireili toimii apuna 1-2-vuotiaiden motoristen taitojen havainnoinnissa ja erityisesti taitojen harjoittelun tukena.

1. Juoksu etuperin

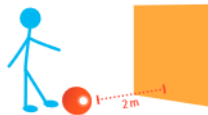
2. Työntäminen

3. Heitto ja kiinniotto

4. Pallon potkaisu seinään

5. Tasahyppy korokkeelta alas

6. Tasapainokävely lankulla tai viivalla

7. Kieriminen alamäkeen

8. Konttaaminen/ryömiminen esteen ali

9. Rytmiiin taputus

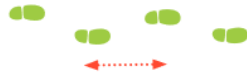

Skidi- ja Skillireilit tehtäväkortteineen löytyvät osoitteesta skillilataamo.fi

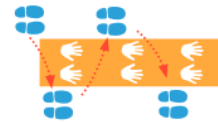
TOUHUKKAAN KOKEILIJAN SKIDIREILI 3-5 V

Touhukkaan kokeilijan Skidireili toimii apuna 3-5-vuotiaiden motoristen taitojen havainnoinnissa ja erityisesti taitojen harjoittelun tukena.

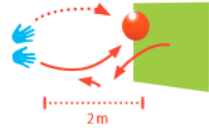
1. Juoksu etu- ja takaperin

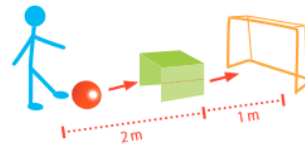
2. Jänöhypy penkille

3. Ison pallon heitto seinään ja kiinniotto

4. Potku kohteen läpi (3-4 v).
Potku kohteen läpi maallin (5 v).

5. Laukka eteenpäin

6. Yhden jalan hyppy 3 x o + 3 x v

7. Kuperkeikka

8. Kiipeily puolapuissa / kiipeilytelineessä

9. Rytmiiin taputus ja marssi paikallaan

Skidi- ja Skillireilit tehtäväkortteineen löytyvät osoitteesta skillilataamo.fi

Skidireilit lasten motoristen taitojen havainnointiin ja taitojen harjoittelun tukemiseen.

Ryhmätehtävä

- Valitkaa ikäryhmä, jonka kanssa pääsääntöisesti teette töitä (1-2v, 3-5v ja 6-8v)
- Tutustukaa ikäryhmää vastaavaan oppaan sivuun 18, 24 tai 31
- Valitkaa tehtävä(t) radalta ja miettikää, miten lasten liikkumista voi havainnoida → kokeillaan käytännössä.

ENERGISEN OPPIJAN SKILLIREILI

Energisen oppijan Skillireili toimii apuna esi- ja alkuopetusikäisten lasten motoristen taitojen havainnoinnissa ja erityisesti taitojen harjoittelun tukena.

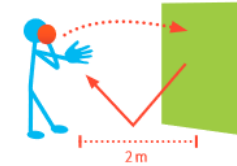
1. Juoksu etu- ja takaperin

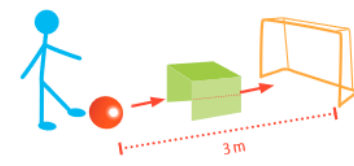
2. Jänöhyppy penkillä

3. Heitto ja kiinniotto

4. Potku kohteen läpi maaliin

5. Sivulaukka

6. Yhden jalan hyppy

7. Kuperkeikka

8. Kiipeily kiipeilytelineessä / puolapuissa

9. Rytmien taputus

Skidi- ja Skillireilit tehtäväkortteineen löytyvät osoitteesta skillilataamo.fi

- Millä Skidi- tai Skillireilissä olevilla tehtävillä voidaan Motoriikan havainnointilomakkeen havainto- ja karkeamotorisia taitoja koskevia kohtia havainnoida?

Motoriikan havainnointilomake (MOQ-T)

Ole hyvä ja lue jokainen väittämä motorisesta käyttäytymisestä. Vastaa jokaiseen kohtaan 'Ei koskaan totta', 'Harvoin totta', 'Melkein aina totta' tai 'Aina totta'.

	Ei koskaan totta	Harvoin totta	Melkein aina totta	Aina totta
1. Lapsi liikkuu pitkälti samalla tavoin kuin itseään nuoremmat lapset.	☐	☐	☐	☐
2. Karkeamotoriset liikkeet, kuten pukeutuminen ja pallon kiinni ottaminen, ovat lapselle vaikeita.	☐	☐	☐	☐
3. Lapsi kirjoittaa huonommin, jos hänen pitää keskittyä oikeinkirjoitukseen tai sisältöön.	☐	☐	☐	☐
4. Lapsen liikkeet ovat katkonaisia ja töksähteleviä, niistä puuttuu sujuvuus.	☐	☐	☐	☐
5. Lapsi menettää helposti tasapainonsa.	☐	☐	☐	☐
6. Lapsella on vaikeuksia hienomotorisissa tehtävissä, kuten askartelussa tai kynätyöskentelyssä.	☐	☐	☐	☐
7. Lapsen käyttäessä oikeaa tai vasenta kättä toinen puoli kehosta tekee tahattomasti samankaltaisia liikkeitä.	☐	☐	☐	☐
8. Lapsi tekee tilanteeseen sopivia mutta väärin ajoitettuja liikkeitä.	☐	☐	☐	☐
9. Silmän ja käden yhteistyö on lapselle vaikeaa.	☐	☐	☐	☐
10. Lapsen liikkeet näyttävät jäykiltä ja kankeilta.	☐	☐	☐	☐
11. Rytmiset liikkeet ovat lapselle vaikeita.	☐	☐	☐	☐
12. Lapsen käsiala on vaihtelevampaa kuin muiden samanikäisten.	☐	☐	☐	☐
13. Liikkumisen aloittaminen on vaikeaa. Lapsen täytyy tietoisesti suunnitella liikkeitä, joista samanikäiset suoriutuvat automaattisesti.	☐	☐	☐	☐
14. Lapsen on vaikea reagoida lähestyvään palloon oikea-aikaisesti.	☐	☐	☐	☐
15. Aikapaineen alla lapsi menettää helposti liikkeiden kontrollin.	☐	☐	☐	☐
16. Napittaminen ja kengännauhojen sitominen on lapselle vaikeaa.	☐	☐	☐	☐
17. Ketteryyttä ja taitoa vaativat pelit ovat lapselle vaikeita.	☐	☐	☐	☐
18. Lapsen liikkuminen on kömpelöä, ja hän pudottelee usein tavaroita.	☐	☐	☐	☐

Sähköinen motorii-
kan havainnointilomake
käytettävissä maksuttomasti:

ekapeli.fi/MOQ-T

Tunnistamista helpottamaan: Motoriikan havainnointilomake MOQ-T

- lapsen yleisten motoristen taitojen ja hienomotoriikan tarkasteluun
- motoriikan oppimisvaikeuksien tunnistamiseen 6–9-vuotialla lapsilla
- 18 väittämää, joihin vastataan neliportaisella asteikolla
- nopeakäyttöinen (n. 3 min)
- **EI** ole diagnosointiväline!

Lomakkeen käyttömahdollisuuksia:

- tiedostaminen ja tunnistaminen
- moniammatillinen yhteistyö (varhaiskasvattaja/opettaja – terveydenhuolto – huoltaja)
- seuranta
- puheeksi ottamisen väline
- tiedon keruu arjessa suoriutumisesta

Katsele lomakkeen tietoja [käsikirjasta](#) ja täytä lomake osoitteessa <http://ekapeli.fi/MOQ-T>

Tehokkaiksi todetut toimintatavat

- **kognitiivinen lähestymistapa**

- positiivinen vaikutus motoriseen oppimiseen (Niemeijer ym. 2006)
- annetaan sanallisia vihjeitä tehtävän suorittamiseen, kysellään tehtävästä ja sen vaatimuksista ja kerrotaan, miksi liike tai tehtävä tulisi suorittaa tietyllä tavalla

- **taidon pilkkominen**

- Taidon opettelua vaihe vaiheelta - silloin kun taidon pilkkominen on tarkoituksenmukaista!
- kokemus onnistuneesta suorituksesta ja suorituksen viimeistelystä jokaisella suorituskerralla

KUN SINÄ ENNAKOIT, MINÄ ONNISTUN!

Tehokkaiksi todetut toimintatavat

- Monipuolista harjoittelua; muuntele
  - aistitietoa (näkö, toiminta-alustat, kuulo)
  - tehtävää (liikkeessä – paikallaan, välineellä – ilman)
  - liiketekijöitä (suunta, taso, tila, aika, voima)
  - Ympäristötekijöitä (ympärillä liikettä – ei liikettä, esineiden ja henkilöiden liike, tukipinnan liike)

Miten tuet lapsen oppimisvalmiuksia?

Kehonhahmotus	Tasapaino	Aivopuoliskojen välinen yhteistyö	Kätisyyden vahvistaminen	Tilan hahmottaminen	Silmien motoriikka
<ul style="list-style-type: none"> - hyödynnä tuntoaistia - harjoittele tunnistamaan, nimeämään ja liikuttamaan kehon osia - liiku eri suuntiin - teetä kehon keskilinjan ylittäviä harjoituksia - harjoittele kehon jännittämistä ja rentouttamista	<ul style="list-style-type: none"> - pienennä tukipintaa - nosta painopistettä ylemmäs - vaihtele alustaa - käytä erilaisia välineitä (luistimet, sukset, pyörä)	<ul style="list-style-type: none"> - teetä kehon keskilinjan ylittäviä harjoituksia - käytä oikeaa ja vasenta puolta:<ul style="list-style-type: none"> a) symmetrisesti b) epäsymmetrisesti c) rytmisesti	<ul style="list-style-type: none"> - ohjaa kuuntelemaan omaa suoritusta - harjoittele voimankäytön säätelyä - paljon toistoja leikkien avulla	<ul style="list-style-type: none"> - liiku monipuolisesti eri suunnissa ja tasoissa - liiku eripituisia etäisyyksiä - mittaa omalla keholla etäisyyksiä ja asioita	<ul style="list-style-type: none"> - vahvista kaulan ja niskan lihaksia - ohjaa katseen kohdistamista yhteen pisteeseen tai kohteeseen

Bongaa verkosta ajankohtaisimmat asiat!

www.innostunliikkumaan.fi

www.skillilataamo.fi

Innostun liikkumaan

@iliikkumaan

@innostunliikkumaan

@iliikkumaan

Lähteet

- Asunta, P., Mälkönen, I., Viholainen, H., Ahonen, T. & Rintala, P. 2014.** Miten voimme tunnistaa lapset, joilla on motorisen oppimisen vaikeuksia ja tukea heitä kouluympäristössä? NMI Bulletin 4/2014.
- Asunta, P., Viholainen, H., Westerholm, J. & Rintala, P. 2015.** Motoriikan havainnointilomake suomalaisille opettajille - Motor Observation Questionnaire for Teachers -lomakkeen kulttuurinen kääntäminen. Liikunta & Tiede.
- Haapala, EA., Poikkeus, A-M., Tompuri, T., Kukkonen-Harjula, K., Leppänen, PHT., Lindi, V. & Lakka, TA.** Associations of Motor and Cardiovascular Performance with Academic Skills in Children. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 2013.
- Henderson, Sugden & Barnett. 2007.** Movement Assessment Battery for Children-2.
- Ikonen, O. 2000.** Oppimisvalmiudet ja opetus. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kranowitz, C. S. 2003.** Tahatonta tohellusta. Sensorisen integraation häiriö lapsen arkielämässä. Juva: WS Bookwell.
- Savolainen, N. & Vienola, S. 2014.** Motoriikan havainnointilomakkeen (MOQ-T) luotettavuus 6-vuotiaiden lasten arvioinnissa. [Pro gradu - tutkielma] Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Schoemaker, M.M. 2008.** Identification of Developmental Coordination Disorder. Luentomateriaali.
- Schoemaker, M.M., Flapper, B., Reinders-Messelink, H. & De Kloet, A. 2008.** Validity of the motor observation questionnaire for teachers as a screening instrument for children at risk for developmental coordination disorder. *Human Movement Science* 27, 190–199.
- Viholainen, H., Hemmola, P-M., Suvikas, J. & Purtsi, J. 2011.** KUMMI 7, Arviointi-, opetus- ja kuntoutusmateriaaleja. Loikkiksella ketteräksi. Niilo Mäki Instituutti.

LISÄLUKEMISTA:

Ahonen, T. Lasten motoriset koordinaatiohäiriöt.

Alanko, R. ym. Ota minut mukaan. Erityistukea tarvitseva lapsi leikissä ja liikunnassa.

Autio, T. Liiku ja leiki - motorisia perusharjoitteita lapsille.

Cairney, J. (edit). Developmental Coordination Disorder and its consequences.

Drew, S. Fidget busters. Brain breaks and energisers for the classroom.

Drew, S. Can't play, won't play. Simply sizzling ideas to get the ball rolling for children with dyspraxia.

Drew, S. Take ten. Advice, games and activities to develop fine motor skills.

Jaakkola, T. Krokotiilijuoksu ja 234 muuta toimintaideaa motoristen taitojen kehittämiseksi.

Jaakkola, T. 2016. Juokse, hyppää, heitä, ota kiinni! : perusliikuntataitojen opettaminen lapsille ja nuorille.

Jaakkola ym. (toim). Liikuntapedagogiikka.

Karjalainen & Parkkisenniemi. Kuperkeikka kaverin kans.

Karvonen, P. Hyppää pois! Lapsen motoriikan arviointi ja kehittäminen.

Kauranen, K. Motoriikan säätely ja motorinen oppiminen.

Komulainen, J. Liikuntamaisteri. Tehtäväkirja 1-2. -luokkalaisille.

Kovanen, P. & Uotinen, S. Oppi omiin käsiin. Liikuntavamma toiminnan haasteena.

Kranowitz, CS. Tahatonta tohellusta: sensorisen integraation häiriö lapsen arkielämässä.

Latva, T. ym. MOPA-motoriikka paremmaksi.

Luonto-Liiton julkaisu 2013, 4.painos. Luontoleikit.

Mikael -koulu. Tarkkaavaisuutta innojumpalla.

Rintala, P. ym. Liiku ja opi.

Sherborne, V. Lasten kokonaiskehitystä tukeva liikunta.

Sudgen, D. & Chambers, M. Children with DCD.

Suomen Mielenterveysseura. Moto-taituriksi. Vinkkejä ja virikkeitä 4–12-vuotiaiden lasten motoristen taitojen harjoitteluun perheliikunnassa.

Sääkslahti, A. & Cantell, M. Moto-kerho. Motoristen perustaitojen harjaannuttaminen koulun kerhossa.

Sääkslahti A. Liikunta varhaiskasvatuksessa.

Taipale-Oiva, S. ym. Hupsis! Sensomotorinen rata lapsen kielenkehityksen tukena.

Tiainen, T. & Välimäki, V. Lukuja liikkuen, tavuja touhuten.

Valteri -puoti. SDM-menetelmä, DVD.

Viholainen, H. ym. Loikkiksella Ketteräksi.

Zimmer, R. 2011. Psykomotoriikan käsikirja - teoriaa ja käytäntöä psykomotoriseen tukemiseen.